

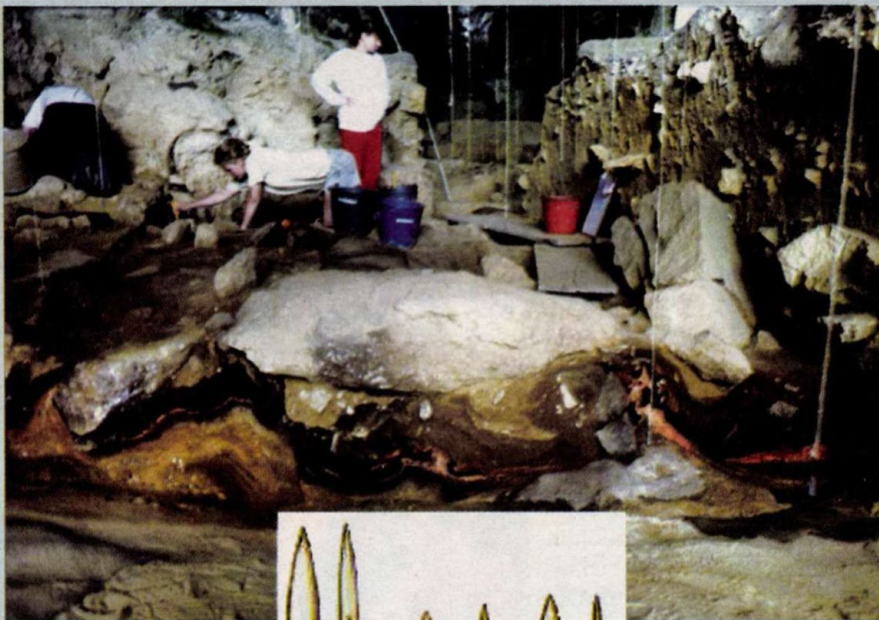
Nem a vadászat döntötte el, melyik faj pusztul ki

University of Washington

A Délnyugat-Franciaországból előkerült több ezer éves leletek azt bizonyítják, hogy az első modern emberek, a crô-magnoniak és „unokatestvérünk”, a Neander-völgyi ember ugyanazokra az állatokra egyforma módszerekkel vadászott. Ám ha ez így van, téves az az elképzelés, hogy a mai ember pusztította ki a Neander-völgyi embert. Hiszen a leletek szerint egyik sem volt ügyesebb vadász a másiknál, egyik sem ette el a másik elől az állatok húsát. „Neander-völgyi lelőhelyen nagyszámú olyan állatsont került elő, amelyen az ember által ejtett karcolások azt mutatják, hogy a csontról a húst levakarták. Ugyanezeknek az állatoknak a csontjait találták meg crô-magnoni lelőhelyeken is. Ez azonban arra utal, hogy a Neander-völgyi ember ugyanolyan hatékonysággal jutott ugyanahhoz az élelemhez, mint a crô-magnoni, aki nem volt nála ügyesebb vadász” – nyilatkozta Donald Grayson, a Washington Egyetem régészprofesszora. „Semmiféle különbséget nem találtunk a két faj étrendjében, sem a módszerben, amellyel az állatokat vadászták. Semmi jele, hogy a crô-magnoni fejlettebb vadásztudománya segítségével foglalta volna el Európát az itt élő Neander-völgyitől” – nyilatkozta a professzor. „Az az elképzelés, hogy a Neander-völgyi nagydarab, buta vadállat lett volna, egyre halványul. Tény, hogy az első sziklarajzokat a crô-magnoni készítette, ám a Neander-völgyi a test tetoválásának volt a művésze, vagyis a kettőjük közötti értelemkülbség nem olyan világos” – mondta el a kutató.

Grayson hangsúlyozta azt is, érdemes lenne újra végiggondolni a finn paleontológus, Björn Kurién közel 50 éves elméletét arról, hogy a modern ember mekkora szerepet játszott a nagy testű barlangi medve Európában való kipusztulásában. A crô-magnoni lehetett ugyanis az első „lakásvadász” ember, vagyis kiszorította a téli szállásáról az állatokat, s ő maga használta lakásként a barlangot zordabb időjárás esetén.

Grayson francia kollégájával, Françoise Delpech-sel a Céou folyó közelében lévő, úgynevezett 16. barlang (Grotte XVI) leletanyagát vizsgálta



meg. A barlangban számos 65–12 ezer éves leletet találtak. Ez az időszak lefedi a Neander-völgyiek történetének viharzó szakaszát csakúgy, mint kihalásukat és a crô-magnoni megjelenését. A Neander-völgyi mintegy 35 ezer évvel ezelőtt tűnt el a mai Délnyugat-Franciaország területéről, habár ekkor még élt a mai Dél-Spanyolországban és Közép-Európában.

A kutatók szerint a Neander-völgyi legalább 65 ezer évvel ezelőtt, de nem kizárt, hogy jóval azt megelőzően költözött be a 16. barlangba. A mai Franciaország területén élő emberek 40–35 ezer évvel ezelőtt kezdtek kőeszközöket készíteni. A kőeszközök úgy néztek ki, mint amilyeneket a crô-magnoni készített később, de az emberi csontmaradványok, amelyeket az eszközök mellett találtak, a Neander-völgyitől származtak. A bizonyosan crô-magnoni által készített eszközök megjelenésének időpontja a barlangban arra utal, hogy ez utóbbi csak 30 ezer éve költözött oda. Vagyis egyformán hatékony eszközöket használtak.

A kutatók több mint 7200 rénszarvas-, őz-, rőt vad-, ló- és zergecsontot és fogakat vizsgáltak meg, amelyeket korábban a barlangban gyűjtöttek össze a régészek több évtized alatt. Az elejtett állatok között semmi különbséget nem találtak. A barlangi „ősember”-élet 50 ezer éve alatt egyetlen kimutatható változás csak a rénszarvas mennyiségében mutatható ki. A barlang legrégibb régészeti rétegében, vagyis 60 ezer éve

maradványaik az összes állat 26 százalékát tették ki. A rőt vad aránya ugyanebben az időszakban 34 százalék. A melegebb időszakokban ez az arány tovább nőtt. Ám 30

ezer évvel ezelőtt, amikor a crô-magnoni megérkezett a barlangba, a rénszarvasmaradványok aránya 52 százalékra ugrott. 12 500 évvel ezelőtt, vagyis az utolsó jégkorszak alatt az arány már 94 százalék.

Grayson és Delpech összehasonlító vizsgálatot végzett a csontokon látható karcolásokkal is, amelyet az ember hagyott rajtuk, miközben a húst lekaparta róluk.

Feltűnő azonban a barlangi medve maradvány arányának folyamatos csökkenése. „A barlangi medve és az emberek vettek ugyanazon élőhelyért, és ez végül is a medve kipusztulásához vezetett” – véli Grayson. A kutató hangsúlyozza, nem tudni egyelőre, mi okozta a barlangi medve eltűnését: a barlangban megjelenő egyre több ember, vagy az, hogy az emberek egyre hosszabb időt töltöttek ott, esetleg együtt mind a kettő.

A 10 méter széles és 9 méter magas 16. barlangban egy több mint 20 méter mély terem van. 60–50 ezer éve a Neander-völgyi csak átmenetileg, rövid időre, vadászatok alkalmával használta a barlangot, tüzet gyűjtött, megette az elejtett vad húsát. A Neander-völgyi rendszeresen visszatért a barlangba, míg meg nem érkezett 30 ezer éve az új faj, a crô-magnoni, aki már jóval hosszabb ideig maradt a barlangban.

JUHARI ZSUZSA